

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI HESABLAMA PALATASI

**Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il
büdcəsinin layihəsinə
Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının**

R Ə Y İ

BAKİ 2021

M Ü N D Ə R İ C A T

	Ümumi müddəalar	4
I Bölmə.	“Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il büdcəsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərman layihəsinin ümumi xarakteristikası.	5
1.1.	<i>Fərman layihəsinin tərtibi və təqdim edilməsi ilə bağlı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş tələblər.</i>	5
1.2.	<i>Fərman layihəsinin strukturu və ümumi göstəricilər.</i>	5
II Bölmə.	Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il büdcə gəlirləri	6
2.1.	<i>Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər (karbohidrogenlərin nəql edilməsi üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (sörveyer), marketing və sığorta xərcləri çıxılmaq şərti ilə, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin sərmayəçiləri, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirlər istisna olmaqla).</i>	7
2.2.	<i>Karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar xarici sərmayəçilər tərəfindən ödənilən akrhesabı ödənişlər üzrə gəlirlər</i>	12
2.3.	<i>Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər.</i>	13
2.4.	<i>Neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar</i>	13
2.5.	<i>Dövlət Neft Fondunun valyuta aktivlərinin yerləşdirilməsindən və idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər</i>	13
III Bölmə.	Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il büdcə xərcləri	22
3.1.	<i>Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi</i>	22
3.2.	<i>“2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı”</i>	24
3.3	<i>Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının xarici ali təhsil müəssisələrində təhsili üzrə Dövlət Proqramı</i>	24
3.4.	<i>Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər</i>	25
IV Bölmə.	Nəticələr və tövsiyələr	27

ABREVIATURA və AKRONİMLƏR

HPBS	Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişi
AQTŞ	Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti
AÇG	Azəri-Çıraq-Günəşli
CQD	Cənub Qaz Dəhlizi
CQBK	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri
SOCAR	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il büdcəsinin layihəsinə Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Rəyi (Rəy) "Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 27.7-ci maddəsinə, "Hesablama Palatası haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 7.0.1-ci maddəsinə və "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları"nın (Qaydalar) 4.1-ci bəndinə müvafiq olaraq hazırlanmışdır.

Qeyd edilməlidir ki, "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 12 sentyabr tarixli 579 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları"na Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 21 noyabr tarixli 1685 nömrəli Fərmanı ilə dəyişikliklər edilmişdir. Həmin dəyişikliklərlə Dövlət Neft Fondunun (Fond) büdcəsi Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi ilə əlaqələndirilməklə tərtib edildikdən sonra İcraçı direktor tərəfindən Fondun büdcəsinin layihəsi Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (proqramı) ilə birlikdə rəy verilmək üçün hər il sentyabr ayının 5-dən gec olmayaraq Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurasına və Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına təqdim etməsi, Müşahidə Şurası tərəfindən Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının rəyi nəzərə alınmaqla Fondun büdcə layihəsinə dair rəy verməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Hesablama Palatasının rəyində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 29 dekabr tarixli 434 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş Dövlət Neft Fondu haqqında Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş vəzifə və funksiyalarının həyata keçirilməsi üçün 2022-ci ildə gəlir və xərc istiqamətləri üzrə proqnozlaşdırılmış məbləğlərin əsaslılığı, növbəti ildə Fond tərəfindən həyata keçiriləcək investisiya siyasətinin Fondun fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik aktları ilə uyğunluğu araşdırılmışdır.

Rəy hazırlanarkən Fondun büdcəsinin 2020-ci il üzrə icra göstəriciləri, 2021-ci ilin proqnoz və gözlənilən icra göstəriciləri ilə müqayisəli təhlillər aparılmış, Rəy "Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunun 2-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsinin gəlirlərinin mədaxil mənbələri üzrə daxilolmalara dair göstəricilər, 2021-ci ilin 9 ayının icrası üzrə Fondun statistik məlumatlarından, Hesablama Palatasına təqdim edilmiş hesabatlar və məlumatlardan, Hesablama Palatasının müvafiq analitik məlumat bazasından, müxtəlif rəsmi internet səhifələrinin müvafiq məlumatlarından istifadə edilməklə və təhlillər aparılmaqla hazırlanmışdır ki, bu da kənar dövlət maliyyə nəzarəti orqanının mövqeyini ifadə edir və digər təşkilatların ekspert mühakimələrindən fərqli ola bilər.

Rəy "Ümumi müddəalar"dan, "Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il üçün büdcəsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərman layihəsinin ümumi xarakteristikası, Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il büdcə gəlirləri, Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il büdcə xərcləri ilə bağlı alt bölmələrdən, həmçinin nəticələr və ayrı-ayrı

istiqamətlər üzrə Hesablama Palatasının müvafiq tövsiyələrindən ibarət olmaqla tərtib edilmişdir.

I BÖLMƏ. “AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT NEFT FONDUNUN 2022-Cİ İL BÜDCƏSİ BARƏDƏ” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRMAN LAYİHƏSİNİN ÜMUMİ XARAKTERİSTİKASI

1.1. Fərman layihəsinin tərtibi və təqdim edilməsi ilə bağlı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş tələblər

“Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları”nın 4.1-ci bəndinə əsasən, Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il üçün büdcəsinin layihəsi Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi ilə əlaqələndirilməklə tərtib edildikdən sonra “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin 2022-ci ildə istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (proqramı)”nın, “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il üçün İnvestisiya siyasəti”nin və “Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı illik xərclər smetası”nın layihələri ilə birlikdə rəy verilmək üçün ilkin olaraq 2021-ci il 4 oktyabr tarixində Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına DNF/4/1-540 nömrəli məktubla təqdim edilmişdir. Eyni zamanda, Fond tərəfindən Hesablama Palatasına “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il büdcə layihəsi barədə Arayış” və müvafiq materiallar təqdim edilmişdir.

Fond tərəfindən 26 noyabr 2021-ci il tarixli DNF/4/1-628 nömrəli məktubla həmin sənədlərdə müvafiq dəqiqləşdirmələr aparılmaqla yenidən Hesablama Palatasına təqdim edilmişdir.

1.2. Fərman layihəsinin strukturu və ümumi göstəricilər

Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il üçün büdcəsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərman layihəsi 5 maddədən ibarət olmaqla tərtib olunmuşdur. Layihənin 1-ci maddəsində Fondun 2022-ci il üçün büdcə gəlirlərinin 10 589 701,9 min manat, büdcə xərclərinin 12 789 674,6 min manat məbləğində olduğu qeyd edilmiş, 2-ci maddəsində Fondun gəlirlərinin formalaşma mənbələri verilmişdir.

Fərman layihəsinin 3-cü maddəsində Fondun xərclərinin istiqamətləri əks etdirilmiş, 4-cü maddə ilə Fondun vəsaitinin 2022-ci ildə istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (proqramı), o cümlədən Fondun vəsaitinin xərc istiqamətləri və Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il üçün investisiya siyasəti verilmişdir.

Fərman layihəsinin 5-ci maddəsi ilə Dövlət Neft Fondunun 2022-ci ildə idarə edilməsi ilə bağlı xərclər smetasının layihəsi verilmişdir.

1.2.1. Fondun gəlirlərinin əsas mənbəyini təşkil edən Azəri-Çıraq-Günəşli yatağı üzrə növbəti ildə hasilat həcmnin cari ilə nisbətən 1,5 milyon barel az nəzərdə tutulması və xam neftin satış qiymətinin 50 ABŞ dolları həcmində müəyyənləşməsi, eyni zamanda hasil olunan qazın satış qiymətinin artması Fondun gəlirlərinin 10 589,7 milyon manat proqnozlaşmasına baxmayaraq, xərclərinin isə cari ilə nisbətən artımla 12 789,7 milyon manat həcmində nəzərdə tutulması nəticə etibarı ilə valyuta aktivlərinin yerləşdirilməsindən və idarə

olunmasından əldə edilən gəlirlərin artımına öz mənfi təsirini göstərməklə yanaşı cari ildə olduğu kimi növbəti ildə də Fondun büdcəsinin kəsirlə (-2 200,0 milyon manat) formalaşmasının proqnozlaşdırılmasına şərait yaratmışdır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il büdcəsi aşağıdakı gəlir və xərc istiqamətləri üzrə formalaşır (Cədvəl 1).

Cədvəl 1.

Madde №	Gəlir və xərc istiqamətləri	min manat
1.	Cəmi gəlirlər	10 589 701,9
o cümlədən,		
1.1.	Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər	8 578 995,4
1.2.	Akrhesabı ödənişlər	5 283,6
1.3.	Tranzit gəlirləri	23 290,0
1.4.	Bonus ödənişləri	765 340,0
1.5.	ARDNF-nin vəsaitinin idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər	1 216 792,9
2.	Cəmi xərclər	12 789 674,6
o cümlədən,		
2.1.	Dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi	12 710 000,0
2.2.	2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı	27 836,0
2.3.	AR vətəndaşlarının xarici ali təhsil müəssisələrində təhsili üzrə Dövlət Proqramı	17 850,0
2.4.	ARDNF-nin idarə edilməsi ilə bağlı xərclər	33 988,6
Defisit		-2 199 972,7

II BÖLMƏ. DÖVLƏT NEFT FONDUNUN 2022-Cİ İL BÜDCƏ GƏLİRLƏRİ

Fərman layihəsinə əsasən Fondun büdcə gəlirləri 10 589,7 mln. manat həcmində proqnozlaşdırılmışdır ki, bu da 2020-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 1 228,9 mln. manat və ya 13,1%, 2021-ci ilin proqnozundan isə 2 588,5 mln. manat və ya 32,4% çox, 2021-ci ilin gözlənilən icra göstəricisindən 2 299,1 mln. manat və ya 17,8% azdır (Cədvəl 2).

2022-ci il üçün Fondun büdcəsinin baza göstəricisi olan 1 barel neftin orta illik ixrac qiyməti növbəti il üçün **50,0** ABŞ dolları, Azərbaycan manatının ABŞ dollarına qarşı orta illik məzənnəsi dövlət büdcəsi ilə eyni səviyyəsində götürülmüşdür. Bu göstəricilərə

uyğun olaraq Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il üzrə büdcə gəlirlərinin ümumi həcmi **6 229,2 milyon ABŞ dolları** və yaxud **10 589 701,9 min manat** olması proqnozlaşdırılır ki, bu da manat ifadəsi ilə 2021-ci ilin gözlənilən icra göstəricisindən 2 299,1 mln. manat və ya 17,8% azdır (Cədvəl 2).

1.1. Cari ilin 9 ayı üzrə Fondun büdcə gəlirlərinin 130,5%, büdcə xərclərinin 59,8% icra olunması (Fondun dövlət büdcəsinə transfertin proqnoza nisbətə 59,9% icrası), müvafiq tarixə xam neftin xalis mədaxil qiymətinin (61,1 ABŞ dolları) ilkin proqnozlaşdırılan (40 ABŞ dolları) məbləğdən 21,1 ABŞ dolları yuxarı olması Fondun büdcəsində 1 833,2 mln. ABŞ dolları profisit yaratmış, büdcədən kənar xərclərin isə 1 171,0 mln. ABŞ dolları təşkil etdiyindən Fondun aktivlərinin cari ilin əvvəli ilə müqayisədə (43 564,3 milyon ABŞ dolları) 662,2 milyon ABŞ dolları və ya 1,52% artaraq 44 226,5 milyon ABŞ dollarına çatmasına şərait yaratmışdır.

Cədvəl 2. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2021-ci il üzrə gəlirləri, mln. Manatla

Göstəricilər	2020	2021		2022			
		Təsdiq	Gözlənilən	Layihə	Müqayisə		
					2020-ci ilin icrası ilə	2021-ci ilin proqnozu ilə	2021-ci ilin gözləniləni ilə
1. Gəlirlər, cəmi	9 360,8	8 001,2	12 888,8	10 589,7	13,1%	32,4%	-17,8%
1.1. Mənfəət neftinin və qazın satışından daxilolmalar	6 587,3	6 439,3	10 603,2	8 579,0	30,2%	33,2%	-19,1%
1.2. Akrhesab ödənişləri	6,8	4,1	5,3	5,3	-21,8%	27,4%	0,3%
1.3. Tranzit gəlirləri	20,4	21,9	21,9	23,3	14,4%	6,2%	6,2%
1.4. Bonus ödənişləri	767,8	776,1	776,1	765,3	-0,3%	-1,4%	-1,4%
1.5. Fondun vəsaitinin idarə olunmasından əldə olunan gəlirlər	1 978,6	759,7	1 482,4	1 216,8	-38,5%	60,2%	-17,9%

Fondun gəlir və xərclərinin 9 aylıq icrasının həcminə, həmçinin xam neftin xalis mədaxil qiymətinin büdcədə nəzərdə tutulan proqnoz qiymətlərinə nisbətə artıq olması Fondun gəlirlərinin ilin sonunda proqnoz göstəricisinə nisbətə mənfəət neftinin və qazın satışından gəlirlərində 64,7%, akrhesabı ödənişlərində 27,1%, vəsaitinin idarə olunmasından əldə olunan gəlirlərdə isə 95,1% artması proqnozlaşdırılır ki, nəticədə ilin sonuna Fondun təsdiqlənən büdcəsindən 61,1% artıq icra edilməsi gözlənilir.

2.1. Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər (karbohidrogenlərin nəql edilməsi üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (sörveyer), marketing və sığorta xərcləri çıxılmaq şərti ilə, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin sərmayəçiləri, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirlər istisna olmaqla)

Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər Fondun gəlirlərinin strukturunda ən böyük paya malikdir. Fond tərəfindən təqdim edilən məlumata əsasən 2022-ci ildə Azəri-Çıraq-Günəşli yatağında xam neft hasilatının həcmi **170,1** milyon barel olması proqnozlaşdırılır ki, bu da hasilatın

aşağı düşməsi səbəbindən 2021-ci ilin göstəricisinə nisbətən (171,6 milyon barel) 1,5 milyon barel azdır.

2.1.1 Fərman layihəsinə əsasən, 2022-ci ildə mənfəət neftinin və qazın satışı üzrə Fondun daxilolmaları 5 046,5 milyon ABŞ dolları və ya 8 578 995,4 min manat olması proqnozlaşdırılır ki, bu da manat ifadəsi ilə 2020-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 1 991,7 milyon manat və ya 30,2%, 2021-ci ilin proqnoz göstəricisindən 2 139,7 milyon manat və ya 33,2% çox və gözlənilən icra göstəricisindən 2 024,2 milyon manat və ya 19,1% azdır.

2.1.2. Mənfəət neftinin və qazın satışı üzrə təqdim edilən məlumatlara əsasən 2022-ci ilin proqnozunda Azəri-Çıraq-Günəşli yatağında neft hasilatının gündəlik həcmində azalma müşahidə edilməsinə baxmayaraq, yeni bağlanan müqavilələrə əsasən Şahdəniz yatağından çıxarılan qazın satış qiymətinin əhəmiyyətli dərəcədə artması bu yataq üzrə dövlətin payına düşən gəlirlərin artmasına səbəb olacağı qənaətinə gəlməyə əsas verir ki, bu da 2022-ci ildə Fondun mənfəət nefti və qazın satışı ilə bağlı proqnozundan təxminən 6-7% ətrafında əlavə gəlir gətirməyinə şərait yaradacaqdır.

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq Fondun büdcə ili ərzində nəzərdə tutulan proqnozdan artıq gəlirlərinin yaranması hazırda müzakirəsi davam edən icmal büdcə göstəricilərinə təsirini şərtləndirir ki, bu da öz növbəsində qeyd edilən gəlirlərin icmal büdcə gəlirlərində əks olunması qənaətinə gəlməyə əsas verir.

2.1.3. Nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən orta neft qiymətləri üzrə 2022-ci il proqnozlarını yüksəltməsi, həmçinin neftə tələbatın pandemiya əvvəlki səviyyəyə yüksəlməsi növbəti ildə mənfəət neftinin və qazın satışı üzrə gəlirlərinin proqnozdan daha da artıq olması ehtimalını artırmışdır (cədvəl 3).

Cədvəl 3. Neftin qiymətinə dair proqnozlar, 1 barel üçün ABŞ dolları ilə

Təşkilat	Dərc olunduğu dövr	2022
Avropa Mərkəzi Bankı	sentyabr	67,3
ABŞ Enerji İnformasiya Administrasiyası	oktyabr	71,9
Beynəlxalq Valyuta Fondu	oktyabr	64,5
"Barclays"	sentyabr	77,0
"Morgan Stanley"	sentyabr	85,0
"Goldman Sachs"	sentyabr	90,0
"Fitch"	iyun	55,0

Cədvəl təşkilatların rəsmi məlumatları əsasında tərtib edilmişdir.

2.1.4. 2021-ci il üzrə ARDNF-nin büdcəsi təsdiq edilərkən büdcədə xam neftin bir barelinin qiymətinin 40 dollar götürülməsi ilə bağlı olaraq Neftçala, Xıllı, Durovdağ-Babazanan, eyni zamanda Kürsəngi və Qarabağlı yataqları üzrə cari ildə ödənişlər nəzərdə tutulmasa da (mənfəətin yaranmaması səbəbindən), ARDNF-nin 2022-ci il büdcəsində xam neftin qiymətinin daha yüksək (50 dollar) olması ilə əlaqəli olaraq 2022-ci ilin büdcə proqnozlarında həmin yataqlar üzrə proqnoz ödənişləri nəzərdə tutulmuşdur.

Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il büdcə layihəsində Fonda mədaxil olunması üçün satılması proqnozlaşdırılan mənfəət neftindən və qazdan əldə olunacaq məbləğ müəyyən

edilərkən aşağıdakı yataqlardakı neftin və qazın hasilatından Azərbaycan dövlətinin payına düşən mənfəət neftinin və qazın miqdarı və SOCAR tərəfindən CQD və CQBK layihələri üzrə ARDNF-yə gözlənilən ödənişlər (dividendlər) nəzərə alınmışdır:

Azəri-Çıraq-Günəşli yatağı üzrə 4 342,0 milyon ABŞ dolları (92,0 milyon barel);	
Şahdəniz yatağı üzrə 580,0 milyon ABŞ dolları (Ümumi hasilat: qaz - 22,8 mlrd. kub m., kondensat: 33,3 milyon barel neft ekvivalenti);	
Kürsəngi və Qarabağlı yataqları üzrə 0,58 milyon ABŞ dolları (0,012 milyon barel);	
Suraxanı və Qaraçuxur yataqları üzrə 3,17 milyon ABŞ dolları (0,06 milyon barel);	
Zığ-Hövsan yatağı üzrə 1,69 milyon ABŞ dolları (0,04 milyon barel);	
Neftçal, Xıllı , Durovdağ-Babazan yataqları üzrə 0,85 milyon ABŞ dolları (0,02 milyon barel);	
Mişovdağ və Kələməddin yataqları üzrə 1,05 milyon ABŞ dolları (0,02 milyon barel);	
Kürovdağ yatağı üzrə 4,61 milyon ABŞ dolları (0,11 milyon barel);	
Balaxanı-Sabunçu-Ramana və Kürdəxanı yataqları üzrə 7,88 milyon ABŞ dolları (0,16 milyon barel);	
Binəqədi blokuna daxil olan yataqlar üzrə 4,65 milyon ABŞ dolları (0,14 milyon barel);	
Qum-Dəniz və Bahar yataqlarından mənfəət nefti üzrə 0,93 milyon ABŞ dolları (0,019 milyon barel) və təbii qaz üzrə 2,059 milyon ABŞ dolları (21,678 min kub metr).	

Eyni zamanda Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Dövlət Neft Fondu və Dövlət Neft Şirkəti arasında imzalanmış SOCAR-ın Şahdəniz,

Cənubi Qafqaz Boru kəməri və Cənub Qaz Dəhlizi layihələri üzrə mənsub olduğu paylara düşən gəlirlərin idarə olunmasına dair Razılaşma Protokolunun (Protokol) icrasına uyğun olaraq növbəti illər ərzində 2007-2008-ci illərdə xam neftin satışından yaranan qiymət fərqi üzrə və SOCAR tərəfindən AQTŞ-yə yaranmış borcu ilə əlaqədar Dövlət Neft Fonduna ödənişlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur ki, 2022-ci ildə bu istiqamətdə Neft Fonduna ödənişlərin ümumi həcmi (xam neftin 50 ABŞ dolları ilə) **97,0 milyon ABŞ dolları** təşkil etməsi proqnozlaşdırılır.

Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Dövlət Neft Fondu (ARDNF) və Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) arasında imzalanmış SOCAR-ın Şahdəniz, Cənubi Qafqaz Boru kəməri və Cənub Qaz Dəhlizi layihələri üzrə mənsub olduğu paylara düşən gəlirlərin idarə olunmasına dair Razılaşma Protokolunun (Protokol) icrasına uyğun olaraq növbəti illər ərzində Protokolda nəzərdə tutulan aşağıdakı mənbələr üzrə Dövlət Neft Fonduna ödənişlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur:

1. 2007-2008-ci illərdə xam neftin satışından yaranan qiymət fərqi üzrə ARDNF-yə SOCAR tərəfindən ödəniləcək 149 960 128,0 ABŞ dolları (30.09.2021 tarixinə ARDNF-yə 48 377 738,0 ABŞ dolları ödənilib, yerdəqalan borc isə \$ 101 582 390,0 ABŞ dolları təşkil edir).
2. SOCAR tərəfindən AQTŞ-yə yaranmış borcu ilə əlaqədar 2020-ci ilin sonuna kimi Azərbaycan Respublikasının payına düşən \$1,134,833,785.01 ABŞ dolları məbləğində borc və cari il ərzində 30.09.2021 il tarixinə kimi yaranan borc \$62,427,098.80 ABŞ dolları təşkil edir.

2.1.5. Yataqlar üzrə mənfəət nefti üzrə proqnozlaşdırılan hasilatın həcmində 2022-ci il üzrə (2021-ci il ilə müqayisədə) ciddi dəyişiklik müşahidə edilməmiş, qaz hasilatında isə illər üzrə artım müşahidə edilmişdir. Belə ki, 2022-ci il üzrə kiçik yataqlar üzrə hasilat göstəriciləri demək olar ki 2021-ci il səviyyəsində proqnozlaşdırılmışdır. AÇG yatağı üzrə hasilatın həcmi cari illə müqayisədə 0,87% və ya 1,5 mln. barel az nəzərdə tutulmuş, Şah Dəniz yatağından qaz və kondensat üzrə müvafiq olaraq 7,0% və ya 1,5 mlrd. kub metr və 2,5% və ya 0,8 mln. bbl, Bahar-qaz yatağı üzrə isə 27,9% və ya 60,768 mln. kub metr artımla proqnozlaşdırılmışdır.

2021-ci ilin 9 ayı ərzində **mənfəət neftinin və qazın satışından əldə edilən gəlirlər** Fondun büdcəsində nəzərdə tutulmuş (6 439,3 milyon manat) gəlir maddəsinə nisbətən 114,7% faiz səviyyəsində icra edilərək 7 384,4 milyon manat və yaxud 4 343,8 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. 2020-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə (3 203,2 milyon ABŞ dolları) bu gəlir maddəsi üzrə ABŞ dolları ifadəsi ilə daxilolmalarda təqribən 35,6 faiz artım qeydə alınmışdır. Fondun 2022-ci ilin büdcəsində xam neftin ixrac qiyməti dövlət büdcəsində olduğu kimi 50 ABŞ dolları proqnozlaşdırıldığı halda, 2021-ci il 30 sentyabr tarixinə 9 aylıq dövr üzrə mənfəət neftinin orta çəkili satış qiyməti 64,56 ABŞ dolları təşkil etmişdir (2020-ci ilin müvafiq dövründə 41,45 ABŞ dolları).

2021-ci ilin 9 ayı ərzində Azəri-Çıraq-Günəşli yatağından hasil edilmiş mənfəət neftinin satışından daxilolmalar 3 966,8 milyon ABŞ dolları, Şahdəniz yatağından hasil edilən qazın və kondensatın satışından daxilolmalar isə müvafiq olaraq 220,0 milyon ABŞ dolları və 111,7 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Dənizdə və quruda yerləşən yataqların işlənməsi üzrə bağlanmış Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlərə (HPBS) uyğun

olaraq 2021-ci ilin 9 ayı ərzində mənfəət neftinin və qazın satışı üzrə daxilolmalar aşağıdakı kimi olmuşdur:

- Azəri-Çıraq-Günəşli yatağından hasil edilmiş mənfəət neftinin satışından – 3 966,8 milyon ABŞ dolları;
- Şahdəniz yatağından qazın satışından – 220,0 milyon ABŞ dolları;
- Şahdəniz yatağından kondensatın satışından – 111,7 milyon ABŞ dolları;
- Kürəvdağ neft yatağının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə – 5,2 milyon ABŞ dolları;
- Kürsəngi və Qarabağlı daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə - 0,6 milyon ABŞ dolları;
- Binəqədi, Qirmək, Çaxnaqlar, Sulutəpə, Masazır, Fatmayı, Şabandağ və Sianşor neft yataqlarının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə – 78,0 milyon ABŞ dolları;
- Neftçala neft yatağının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə -1,1 milyon ABŞ dolları;
- Zığ və Hövsan neft yataqlarının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə – 2,3 milyon ABŞ dolları;
- Suraxanı neft yatağının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə – 6,1 milyon ABŞ dolları;
- Balaxanı-Sabunçu-Ramana və Kürdəxanı neft yataqlarının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə – 11,2 milyon ABŞ dolları;
- Mişovdağ və Kələməddin neft yataqlarının daxil olduğu blokun bərpası, kəşfiyyatı, işlənməsi və HPBS üzrə - 3,6 milyon ABŞ dolları;
- Bahar Yatağının və Qum-Dəniz yatağının daxil olduğu blokun kəşfiyyatı, bərpası, işlənməsi və HPBS üzrə – 1,0 milyon ABŞ dolları.

Cədvəl 4. 2020-2022-ci illərdə yataqlar üzrə mənfəət nefti və qaz hasilatı

Yataq	Ölçü vahidi	İllik Hasilat		
		2020	2021	2022
		Faktiki	Proqnoz	Proqnoz
AÇG	mln. bbl	174,60	171,6	170,1
Şah Dəniz (qaz)	mlrd. kub metr	18,00	21,3	22,8
Şah Dəniz (kondensat)	mln. bbl	29,00	31,8	33,3
Bahar-neft	mln. bbl	0,18	0,185	0,238
Bahar-qaz	mln. kub metr	181,01	218,007	278,775

Balaxanı	mln. bbl	1,58	1,622	1,622
Zığ-Hövsan Abşeron	mln. bbl	0,43	0,437	0,475
Binəqədi	mln. bbl	0,99	1,002	0,998
Mişovdag və Kəlaməddin	mln. bbl	0,60	0,627	0,634
Neftçala,Xıllı və Durovdağ-Babazan	mln. bbl	0,16	0,204	0,206
Kürovdağ	mln. bbl	0,97	1,023	0,996
Kürsəngi-Qarabağlı	mln. bbl	0,95	0,965	0,925
Suraxanı	mln. bbl	1,04	1,147	1,080

2.2. Karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar xarici sərmayəçilər tərəfindən ödənilən akrhesabı ödənişlər üzrə gəlirlər

2.2.1. 2021-ci ildə akrhesabı maddəsi üzrə daxilolmalar 2,4 mln ABŞ dolları və ya 4,1 mln manat nəzərdə tutulduğu halda, cari il üçün büdcə layihəsi hazırlanarkən proqnozlaşdırılmayan 1,2 mln. manat akrhesabı ödənişlər edilmişdir ki, bu da Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara (348 000 ABŞ dolları) və Abşeron yarımadasının (321 000 ABŞ dolları) dayazsulu sahələri üzrə olmuşdur.

2022-ci ildə Fondun büdcəsinin digər gəlir maddəsini karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar xarici sərmayəçilər tərəfindən ödəniləcək ümumilikdə **3,108 milyon ABŞ dolları** və ya **5 283,6 min manat** məbləğində akrhesabı ödənişlər təşkil edir. Belə ki, 2022-ci ildə Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Şəfəq-Asiman dəniz blokunun kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında sazişə əsasən 2,118 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsaitin ödənilməsi nəzərdə tutulur. Akrhesabı ödəniş Xəzər Dənizinin Azərbaycan Sektorunda Şəfəq-Asiman dəniz blokunun kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti ilə BP eksploreyşn (Azərbaycan) limited və ARDNŞ-nin orta q neft şirkəti arasında sazişin 28-ci maddəsinə əsasən ödənilməsi nəzərdə tutulur ki, bu maddəyə əsasən kəşfiyyat dövrü, habelə Əlavə kəşfiyyat dövrü ərzində digər podratçı tərəflər Kontrakt sahəsinin hər kvadrat kilometri üçün iki min (\$2000) dollar məbləğində illik akrhesabı haqq ödəyirlər. Kontrakt sahəsinin ərazisi təxminən min əlli doqquz (1059) kvadrat kilometrdir ki, akrhesabı ödənişin məbləği 2 118 000 ABŞ dolları təşkil edir ($\$2000 \cdot 1059 \text{ km}^2 = \$2,118.000$). Eyni zamanda, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Abşeron yarımadası ətrafında dayazsulu sahənin kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında sazişə əsasən 0,642 milyon ABŞ dolları məbləğində akrhesabı vəsaitin ödənilməsi nəzərdə tutulur. Kontrakt sahəsinin ərazisi təxminən - üç yüz iyirmi bir (321) kvadrat kilometrdir kəşfiyyat dövrü üçün illik akhesabı ödənişi 642 min ABŞ dollardır ($\$2000 \cdot 321 \text{ km}^2 = \642.000). Bununla yanaşı, Equinor tərəfindən Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara sahəsi üzrə 2022-ci il üçün 348,0 min ABŞ dolları ($\$2000 \cdot 174 \text{ km}^2 = \348.000) məbləğində akrhesabı ödənişi proqnozlaşdırılmışdır.

2.3. Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər

2.3.1. 2022-ci ildə tranzit haqqı üzrə gəlirlərin artması növbəti il üzrə boru tarifinin inflyasiya faktoru nəzərə alınmaqla artması ilə izah edilir.

Fərmana əsasən Fondun 2022-ci il büdcəsində neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər **13,7 milyon ABŞ dolları** və ya **23,29 milyon manat** həcmində olması proqnozlaşdırılır ki, bu da manat ifadəsi ilə 2020-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 2,93 milyon manat və ya 14,4% çox, 2021-ci ilin proqnoz və gözlənilən icra göstəricilərindən 1,36 mln. manat və ya 6,2% çoxdur.

2.4. Neftin-qazın sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar

2.4.1. Fondun bonus ödənişləri gəlir maddəsi üzrə proqnozlaşdırılan daxilolmaları 2021-ci il proqnozuna və gözlənilən icrasına nisbətdə 1,38% və ya 10,7 mln. manat az nəzərdə tutulmuş, azalmaya səbəb kimi Şahdəniz layihəsi üzrə cari il nəzərdə tutulan vəsaitə nisbətən 2022-ci ildə aşağı proqnozlaşdırılması və Neftçala-Xıllı yatağı üzrə isə bonus ödənişinin 2022-ci ildə proqnozlaşdırılmaması olmuşdur.

2022-ci il üzrə bonus ödənişləri **450,2 milyon ABŞ dolları** və ya **765,34 milyon manat** təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır ki, bu da manat ifadəsilə 2020-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 2,44 mln. manat və ya 0,3% az, 2021-ci ilin proqnoz və gözlənilən icra göstəricilərindən 10,71 mln. manat və ya 1,4% azdır.

14 sentyabr 2017-ci il tarixli "Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Azəri, Çıraq və Günəşli yatağının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında Saziş"in ("AÇG HPBS") 29.2-ci maddəsinə əsasən 2018-2025-ci illər ərzində ümumilikdə **3,6 mlrd. ABŞ dolları** ödənilməsi nəzərdə tutulur ki, Bonus məbləğinin 5-ci hissəsi – **450,0** milyon ABŞ dolları və ya **765 000,0** min manatı 2022-ci ilin ilk ayında ödənilməsi nəzərdə tutulur.

Şahdəniz yatağı üzrə yeni proqnozlar BOTAŞ şirkəti ilə qaz alışı üzrə müqavilənin imzalanmasının və qazın satış qiymətinə dair razılaşmanın gecikməsi səbəbindən BP şirkətinin əvvəlki proqnozlارına istinadən 0,2 mln. ABŞ dolları və ya 0,34 mln. manat çox vəsait ödənilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

2.5. Dövlət Neft Fondunun valyuta aktivlərinin yerləşdirilməsindən və idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər

2.5.1. Fond tərəfindən 9 aylıq icra nəticələrinə əsasən aktivlərin idarəedilməsindən 1 333,1 mln. ABŞ dolları məbləğində gəlir əldə edilmiş, büdcədən kənar xərcləri isə 1 171,0 mln. ABŞ dolları təşkil etmişdir ki, Fondun vəsaitlərinin idarəedilməsindən məzənnə fərqi nəzərə alınmaqla xalis gəliri 162,1 mln. ABŞ dolları təşkil etmişdir.

2022-ci ildə Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər **715,8 milyon ABŞ dolları** və ya **1 216,8 min manat** olması proqnozlaşdırılır ki, bu da manat ifadəsilə 2020-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 761,8 mln. manat və ya 38,5% az, 2021-ci ilin proqnoz göstəricisindən 457,1 mln. manat və ya 60,2% çox, 2021-ci ilin gözlənilən icra göstəricisindən 265,6 mln. manat və ya 17,9% azdır. 2022-ci il üçün orta illik gəlirlilik göstəricisinin **1,7%** (borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri üzrə gəlirlilik 0,74%, səhm portfeli üzrə gəlirlilik 4,71%, daşınmaz əmlak portfeli üzrə gəlirlilik 5,2%) səviyyəsində olması proqnozlaşdırılır ki, bu da 2021-ci ilin proqnoz göstəricisindən (1,09%) 0,61% çox, cari ilin 9 aylıq icra göstəricisindən (3,1%) isə 1,4% azdır.

2.5.2. Cari ildə global makroiqtisadi mühitə ölkələrin həyata keçirdiyi fiskal tədbirlər, inflyasiya təzyiqinin artması ilə bağlı narahatlıqlar yaratması fonunda istiqraz bazarlarında gəlirlilik əyrisində əsasən uzun müddətli gəlirlilik dərəcəsinin artmasına, səhm bazarının əsas göstəricisi olan müvafiq indekslərin yüksək gəlirlilik sərgiləməsinə, daşınmaz əmlak bazarının sektorlarında tələb və gəlirliliyin artımının müşahidə olunmasına baxmayaraq Fond tərəfindən vəsaitlərin idarə olunmasından əldə olunan orta illik gəlirlilik göstəricisinin ehtiyatlı yanaşma əsasında müəyyən edilməsi qənaətinə gəlməyə əsas vermişdir.

Cari ildə global makroiqtisadi mühitə ölkələrin həyata keçirdiyi fiskal tədbirlər inflyasiya təzyiqinin artması ilə bağlı narahatlıqlara səbəb olmuşdur. Belə ki, iqtisadiyyatın bərpa olunması və neft qiymətlərinin artması fonunda, inflyasiya dərəcəsinin son aylarda sürətlə artması müşahidə olunmuşdur. Aparılan yumşaq monetar və genişləndirici fiskal siyasət eyni zamanda borclanma səviyyələrinin də artması ilə nəticələnmiş, qeyd edilən tendensiyalar isə öz növbəsində mərkəzi banklar tərəfindən tədricən kəmiyyət yumşaldılması proqramının həcmi azaldılmasına və faiz dərəcələrinin növbəti illərdə qaldırması ehtimalı yaratmışdır. Bu kimi amillər istiqraz bazarlarında gəlirlilik əyrisində əsasən uzun müddətli gəlirlilik dərəcələrinin artması ilə müşahidə olunur.

2020-ci ilin ikinci yarısında başlayaraq COVID-19 virusunun yaratdığı iqtisadi geriləmənin qismən aradan qaldırılması dinamikasının 2021-ci ildə də davam etməsi, eyni zamanda pandemiya ilə mübarizə ilə bağlı aparılan əlverişli (ekspansionist) fiskal və monetar tədbirlər 2021-ci ildə global iqtisadiyyatın inkişafının gözləniləndən daha yaxşı olmasına gətirib çıxarmış, ABŞ səhm bazarlarının əsas göstəricisi olan "S&P 500" indeksinin qiyməti ilin ortasına çox yüksək gəlirlilik sərgiləməklə yeni rekord göstərici nümayiş etdirməsi, "Euro STOXX 600" indeksi güclü korporativ gəlirlilik və ümumi iqtisadiyyatın vəziyyətini nümayiş etdiren Satınalma menecer indeksinin (PMI index) 2006-cı ildən bəri ən yaxşı göstərici sərgiləməsi fonunda səhm bazarında gəlirliliyin dinamikasına müsbət təsir edən amillərdən olmuşdur.

Cari ilin birinci yarısında global daşınmaz əmlaka investisiya həcmi illik müqayisədə 19% artmış, Asiya və Sakit Okean hövzəsi və Şimali Amerikadakı investisiyaların həcmi 2021-ci ilin ikinci rübündə pandemiya öncəsi səviyyəyə çatmışdır. Qlobal daşınmaz əmlak bazarında tələbin proqnozlaşdırılan artımı bu aktiv növünün gəlirliliyi ilə bağlı müsbət gözləntilər yaratmışdır.

Daşınmaz əmlak bazarının sektorlar üzrə təhlili ilə bağlı qeyd olunmalıdır ki, pandemiya səbəbindən ticarət və ofis tipli daşınmaz əmlak sektorunda tələb və gəlirliliyin

qismən azalmasına baxmayaraq, logistika və çoxmənzilli yaşayış tipli daşınmaz əmlaka tələbin artımı müşahidə edilmişdir.

Fondun hesabat tarixinə büdcədənkenar xərcləri 1 171,0 mln. ABŞ dolları təşkil etmiş, qızıl üzrə 505,0 mln. ABŞ dolları, valyuta məzənnələrinin dəyişməsindən yaranan fərq üzrə isə 666,0 mln. ABŞ dolları təşkil etmişdir ki, valyutalar üzrə mənfi gəlirlilikdə əsas payı avro (502,1 mln. ABŞ dolları), TRY (54,1 mln. ABŞ dolları) və JPY (52,8 ABŞ dolları) portfelleri üzrə olmuşdur.

Fond tərəfindən aktivlərin idarəedilməsinin 9 aylıq icra nəticələrinə əsasən 1 333,1 mln. ABŞ dolları və yaxud 3,1% gəlirlilik göstəricisi əldə edilmişdir ki, bu da cari il üçün proqnozlaşdırılan vəsaitdən (446,89 mln. ABŞ dolları) 886,2 mln. ABŞ dolları və ya 58,8% çoxdur.

Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirliliyin hesablanması.

2.5.3. Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirliliyi proqnozlaşdırılarkən Fondun vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (proqramı) çərçivəsində qəbul edilən Fondun vəsaitinin idarə edilməsinə dair investisiya siyasətinin müddəaları, müxtəlif valyuta aktivləri və alt portfeller üzrə Fondun portfelinin gəlirliliyinin proqnozlaşdırılmasında bençmark kimi Fondun illik əsasda qəbul olunan investisiya siyasətinin müddəaları əsas götürülür.

2022-ci il üçün Neft Fondunun investisiya portfelində ABŞ dollarında ifadə olunan aktivlərin çəkisi **65%**, Avroda **20%**, İngilis funt sterlinqində **5%**, digər valyutalarda isə **10%** səviyyəsində olması proqnozlaşdırılır. 2021-ci il üzrə Dövlət Neft Fondunun büdcəsində nəzərdə tutulan xərclərin gözlənilən icrasını nəzərə almaqla, habelə 2021-ci ilin sonuna büdcədənkenar gəlir və xərclərin dəyişkənliyini və neftin qiymətinin dəyişməsinin ilin sonuna Fondun aktivlərinə təsirini nəzərə alaraq 2021-ci ilin sonuna Fondun aktivlərinin həcmi **43 227,4 milyon ABŞ dolları** götürülmüşdür. 2022-ci il üçün Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirliliyi **1,7%** proqnozlaşdırılmışdır ki, bu da Fondun investisiya portfelinin bütün alt portfellerinin gəlirliliklərinin cəmi kimi müəyyən edilir (Cədvəl 5).

Cədvəl 5. Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirlər

2022-ci il üzrə gözlənilən gəlirlilik	1,7 %	
31.12.2021-ci il tarixinə gözlənilən aktivlər	43 227,4 mln. ABŞ dolları	
Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin idarə olunmasından gözlənilən gəlirlər	Ölçü vahidi	Məbləğ
	milyon dollar	715,76
	milyon manat	1 216,8
o cümlədən portfeller üzrə,		
<i>Sabit gəlirli qiymətli kağızlar portfel üzrə</i>	mln. dollar	189,5
<i>Səhm portfeli üzrə</i>	mln. dollar	381,5

<i>Daşınmaz əmlak portfeli üzrə</i>	mln. dollar	144,7
<i>Qızıl portfeli üzrə</i>	mln. dollar	0,0
Vəsaitlərin valyutalar üzrə diversifikasiyası		2022-ci il üzrə
<i>ABŞ dolları</i>		65%
<i>Avro</i>		20%
<i>Funt sterlinq</i>		5%
<i>Digər</i>		10%
İnvestisiya alt portfelinin aktiv növləri üzrə bölgü nisbəti		2022-ci il üzrə
<i>Borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri</i>		Minimum 50%
<i>Səhm</i>		Maksimum 25%
<i>Daşınmaz əmlak</i>		Maksimum 10%
<i>Qızıl</i>		Maksimum 15%
Gözlənilən nominal gəlirlilik göstəriciləri		2022-ci il üzrə
<i>Sabit gəlirli qıtmətli kağızlar üzrə</i>		0,74%
<i>Səhmlər üzrə</i>		4,71%
<i>Daşınmaz əmlak üzrə (ortalama)</i>		5,20%
<i>Qızıl üzrə</i>		0,00%

Qeyd: İdarəetmə gəlirləri mövcud investisiya siyasəti əsasında hesablanmışdır.

2021-ci ilin 9 ayı üzrə Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsindən **1 333,1 milyon ABŞ dolları** və ya **2 266,3 milyon manat** məbləğində gəlir əldə etmişdir. Fondun 2021-ci il üzrə qəbul edilmiş investisiya siyasətinə əsasən investisiya portfelinin minimum 50 faizi borc öhdəlikləri və pul bazarları alətlərindən, 25 faizə qədəri səhmlərdən (pay), 10 faizə qədəri daşınmaz əmlakdan və 15 faizə qədəri isə qızıl alt portfellerindən ibarət olmuşdur.

2.5.4. Fondun investisiya portfelinə daxil olan borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri alt portfeli 30 sentyabr 2021-ci il tarixinə Azərbaycan istiqrazları istisna olmaqla ortalama “AA-” kredit reytinginə və ortalama 2,48 dürasiyaya malik olan istiqrazlara investisiya etmişdir. 2020-ci ilin sonuna qeyd olunan alt portfelin kredit reytingi “AA-”, dürasiya isə 1,52 təşkil etmişdir.

2021-ci ilin 30 sentyabr tarixinə Fondun **borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri** portfeli 27 893,3 milyon ABŞ dolları təşkil etmiş və ABŞ dolları, avro, İngilis funt sterlinqi, Avstraliya dolları, Türkiyə lirəsi və Çin yuanında ifadə olunan aktivlərə yatırılmışdır. Bu portfelin 27%-i (7 526,8 milyon ABŞ dolları) maliyyə istiqrazları da nəzərə alınmaqla korporativ istiqrazlara (ümumi məbləği 2 543,2 milyon ABŞ dollarında ifadə olunan “Cənub Qaz Dəhlizi” istiqrazları, ümumi məbləği 1 296,9 milyon ABŞ dollarında ifadə olunan “Merkuri” istiqrazları, ümumi məbləği 137,4 milyon ABŞ dollarında ifadə olunan “AzACG” istiqrazları, ümumi məbləği 245,9 milyon ABŞ dollarında ifadə olunan

Beynəlxalq Bank istiqrazları, ümumi məbləği 540,7 milyon ABŞ dollarında ifadə olunan “SOCAR Abşeron” istiqrazları və ümumi məbləği 278,1 milyon ABŞ dollarında ifadə olunan “SOCAR Qarabağ” istiqrazları daxil olmaqla), 30%-i (8 473,0 milyon ABŞ dolları) agentliklər və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən emissiya edilən istiqrazlara, 35%-i (9 758,4 milyon ABŞ dolları) suveren borc kağızlarına, 1%-i (249,8 milyon ABŞ dolları) qısamüddətli kommersiya kağızlarına, 7%-i (1 885,3 milyon ABŞ dolları) isə depozit və pul bazarı alətlərinə investisiya edilmişdir.

2.5.5. 2021-ci ildən etibarən ARDNF-nin sabit gəlirli qiymətli kağızlar alt portfelinin hədəf gəlirliliyi (bençmark) kimi “ICE BofA Fixed Income Indices” təyin edilmişdir ki, bu da portfelin ümumi dürasiyasının artması ilə nəticələnmişdir. Belə ki, qısa və orta müddətli (0-5 il) yerləşmələrin azalması və uzun müddətli (5 ildən artıq) yerləşmələrin artması müşahidə edilmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, yüksək dürasiya səviyyəsi öz növbəsində portfelin gəlirlilik dərəcəsinin daha yüksək olması ilə bərabər, həm də faiz dərəcələrinin dəyişkənliyinə daha həssas olması ilə səciyyələnir.

Borc öhdəlikləri və pul bazarı alt portfelinin 30 sentyabr 2021-ci il tarixinə müddətlər üzrə bölgüsü:

	30.09.2021 (ABŞ dolları)	31.12.2020 (ABŞ dolları)	30.09.2021 (faiz)	31.12.2020 (faiz)
0 – 1 il	8 576,1	10 284,6	30,75	37,02
1 – 3 il	8 773,6	8 222,2	31,45	29,59
3 – 5 il	4 406,1	5 838,5	15,80	21,02
5 ildən artıq	6 137,5	3 437,2	22,00	12,37
Cəmi	27 893,3	27 782,5	100,00	100,00

2.5.6. Borc öhdəlikləri və pul bazarı alt portfelinə daxil olan “Beynəlxalq istiqrazlar” üzrə mənfi gəlirliliyin səbəbi kimi, cari ilə iqtisadi göstəricilərin bərpa olunması və inflyasiya təzyiqinin artması istiqraz bazarlarına tələbi azaltmış, nəticədə faiz dərəcələrinin qalxmasına səbəb olmuşdur ki, bu da istiqrazların dəyərinin düşməsi ilə nəticələnmişdir.

Borc öhdəlikləri alt portfelində risklərin idarə edilməsi ilə bağlı qeyd edilməlidir ki, Fondun investisiya etdiyi yüksək investisiya reytinginə malik istiqrazlar az gəlirlilik və aşağı risk göstəricisi ilə xarakterizə olunur. Belə ki, borc öhdəlikləri alt portfelində (Azərbaycan istiqrazları istisna olmaqla) ortalama “AA-” kredit reytinginə və ortalama 2,48 dürasiyaya malikdir ki, bu da risklərin səviyyəsinin çox aşağı olmasını göstərir.

2021-ci ilin 9 ayı ərzində borc öhdəlikləri alt portfelinin gəlirlilik göstəricisi 0,31% təşkil etmişdir:

	30.09.2021-ci il tarixinə	31.12.2020-ci il tarixinə
İstiqrazlar və pul bazarı alətləri	0,31%	2,47%
<i>o cümlədən,</i> <i>Beynəlxalq istiqrazlar</i>	-0,21%	1,88%
<i>Azərbaycan istiqrazları</i>	2,50%	4,66%

2.5.7. Fondun investisiya portfelində ən böyük gəlirlilik faizinə (15,82%) malik səhmlər alt portfeli cari ilin əvvəli ilə müqayisədə 1 078,3 mln. ABŞ dolları və ya 15,6% artmış, ümumi portfeldə payı 18,1%-ə çatdırılmışdır. Fondun 2021-ci il üçün təsdiq edilmiş investisiya siyasətinə əsasən Səhmlər alt portfeli üzrə maksimum limitin həcmi 25% nəzərdə tutulduğunu, həmçinin gəlirlilik faizinin və risk səviyyəsinin digər alt portfellərə nisbətən yüksək olması bu alt portfelin ümumi portfeldə payının artırılması real bazar şəraitində əlavə gəlirlilik imkanlarının yaradacağı ehtimalını və eyni zamanda kapital itkisi riskinin artması ehtimalını şərtləndirmişdir.

2021-ci ilin 30 sentyabr tarixinə Fondun **səhm portfeli** təxminən 8 008,9 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Bu portfelə "MSCI World", "MSCI Europe ex UK" və "Standard and Poor's 100" indekslərinə daxil olan şirkətlərin səhmləri, eləcə də Rusiya Federasiyasının bankı olan VTB bankının səhmləri, habelə Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası tərəfindən idarə olunan "ALAC" (Afrika, Latin Amerikası, Karib hövzəsi ölkələri), "Katalist" və "Global İnfrastruktur" özəl səhm fondlarına, eləcə də fərqli mandat üzrə "Neuberger Berman" şirkətinin idarəetməsində olan özəl səhm fonduna, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) tərəfindən idarə olunan "EPF" fonduna, "Blackstone" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Blackstone Core Equity Partners" fonduna, "Fondo Strategico Italiano" tərəfindən idarə olunan "FSI Fund I" fonduna, "BC Partners" şirkəti tərəfindən idarə olunan "BC European Capital Partners X" fonduna, "Carlyle Group" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Carlyle Europe V" və "Carlyle Partners VII" fonduna, "Vista" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Vista Equity Partners VII", "Thoma Bravo" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Thoma Bravo Fund XIII" və "Thoma Bravo Explore Fund", "Apollo Global Management" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Apollo Fund IX", "Warburg Pincus LLC" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Warburg Pincus Global Growth Fund", "Baring" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Baring Private Equity Asia Fund VII", "PAG" şirkəti tərəfindən idarə olunan "PAG Asia Capital III", "Neuberger Berman" şirkətinin idarəetməsində olan "Dyal Capital Partners IV" və "Dyal Capital Partners V" fonduna, "Cinven" şirkətinin idarəetməsində olan "Cinven Fund VII" fonduna, "Leonard Green & Partners (LGP)" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Green Equity Investors VIII (GEI VIII)" fonduna, "Vitruvian Investors" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Vitruvian Investment Partners IV" fonduna, "CVC" şirkəti tərəfindən idarə olunan "CVC VIII" fonduna, "Brookfield" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Brookfield Infrastructure Fund IV" fonduna, "Ares" şirkəti tərəfindən idarə olunan "Ares Corporate Opportunity Fund VI" fonduna, "KKR" şirkəti tərəfindən idarə olunan "KKR IV" fonduna; "Ares", "Apollo Global Management", "KKR" və "BC Partners" ilə birlikdə müştərək investisiyalar, həmçinin "Azerbaijan Rigs" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinə olan investisiyalar daxil olmuşdur.

2021-ci ilin 9 ayı ərzində səhm portfelinin gəlirlilik göstəricisi 15,82% təşkil etmişdir.

Portfel	30.09.2021	31.12.2020
"MSCI World" portfeli	15,14%	14,01%
"MSCI Europe ex UK" portfeli	15,93%	1,90%
"S&P 100" portfeli	15,72%	21,36%

"VTB" şirkətinin səhmləri	40,01%	-15,83%
Səhmlərə investisiya qoyan pay fondları portfeli	14,19%	4,36%
Cəmi səhm portfeli	15,82%	8,25%

2.5.8. Fondun daşınmaz əmlak alt portfeli ilin əvvəli ilə müqayisədə həcmində cüzi azalma müşahidə edilmiş, 9 ay ərzində gəlirlilik göstəricisi 5,76% təşkil etməsinə baxmayaraq, portfelin strukturuna daxil olan “birbaşa investisiyalar” üzrə mənfi gəlirlilik müşahidə edilmişdir. Daşınmaz əmlak portfelinin birbaşa investisiyalar alt bölməsində mənfi gəlirliliyə səbəb kimi Londonda yerləşən daşınmaz əmlakın 2018-ci ildə başlayan və hal-hazırda da davam edən təmir işləri və əmlakda icarəçinin olmaması ilə əlaqələndirilmişdir.

Birbaşa investisiyalar	Birbaşa investisiyanın dəyəri	Gəlir / Xərc, investisiyanın valyutasında	Gəlir / Xərc, məzənnə dəyişikliyi nəzərə almadan ABŞ dollarında	Gəlirlilik, məzənnə dəyişikliyi nəzərə almadan	Gəlirlilik, məzənnə dəyişikliyi nəzərə alaraq
78 St James, London	£ 133,750,000.00	-£ 22,276,707	\$ -30,921,126	-14.51%*	-15.09%
Tverskaya 16, Moscow	₽ 3,038,100,000	₽ 154,807,402	\$ 2,090,625	4.56%	5.87%
8 Place Vendome, Paris	€ 180,277,500.00	€ 3,511,781	\$ 4,199,744	1.93%	-3.76%
Kirarito Ginza, Tokyo	¥ 56,742,000,000.00	¥ 408,454,998	\$ 3,812,650	1.55%	-6.32%

Neft Fondunun **daşınmaz əmlak** komplekslərinə investisiyaların ümumi miqdarı 2,658,1 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Fond London şəhərinin West End səmtində, Seynt Ceyms 78 ünvanında yerləşən dəyəri 133,75 milyon funt sterlinq təşkil edən ofis kompleksinə, Moskva şəhərinin biznes mərkəzi “Tverskaya 16” ünvanında yerləşən və dəyəri 3 038,1 milyon Rusiya rublu təşkil edən “Qalereya Aktyor” ofis-ticarət mərkəzinə, Paris şəhərinin Vendom meydanı 8 ünvanında yerləşən, dəyəri 180,3 milyon avro təşkil edən daşınmaz əmlak kompleksinə və Tokio şəhərində yerləşən və dəyəri 56,742 milyard yapon yeni təşkil edən ticarət mərkəzinə, investisiya etmişdir. Bundan əlavə daşınmaz əmlak portfelinə “PGIM”, “AXA Investment Management”, “PAG”, “E-Shang Redwood”, “Gaw Capital”, “Blackstone”, “BlackRock”, “Walton Street”, “Ares”, “GreenOak”, “Starwood”, “Angelo, Gordon & CO” və “FLE SICAV-FIS” tərəfindən idarə olunan fond investisiyaları; “PGIM”, “Walton Street”, “Gaw Capital”, “Blackstone”, “KIC” və “AroundTown” ilə birlikdə müştərək investisiyalar daxil olmuşdur.

2021-ci ilin 9 ayı ərzində əmlak portfelinin gəlirlilik göstəricisi 5,76% təşkil etmişdir.

	30.09.2021	31.12.2020
Müştərək investisiyalar	2,98%	-2,69%
Birbaşa investisiyalar	-2,89%	-7,71%
Fond investisiyaları	10,59%	2,22%
Cəmi	5,76%	-1,55%

Daşınmaz əmlak alt portfelinin strukturuna daxil olan birbaşa investisiyalar üzrə mənfi maliyyə nəticələri bu alt portfel üzrə digər gəlirli investisiya istiqamətlərinə üstünlük verməklə, birbaşa investisiya aləti üzrə iqtisadi şəraitin tələblərinə uyğun yeni tənzimləmə mexanizmlərinin tətbiqinə zərurət yarandığını deməyə əsas vermişdir.

2.5.9. Fondun investisiya portfelinə daxil olan qızılın ümumi miqdarı 101 800,9 kq (3 272 974,83 troya unsiyası) və ya 5 665,8 mln. ABŞ dolları təşkil etmişdir ki, bu da investisiya portfelinin 12,81%-nə bərabərdir. İl ərzində qızılın miqdarında dəyişiklik olmamasına baxmayaraq, qiymət fərqi ilə əlaqədar portfeldə xüsusi cəkisi 1,35% azalmış bu isə öz növbəsində Fondun büdcədən kənar xərclərində özünü göstərmişdir.

Fondun investisiya portfelinə daxil olan **qızılın** ümumi miqdarı 2021-ci ilin 30 sentyabr tarixinə 101 800,9 kq (3 272 974,83 troya unsiyası) və yaxud 5 665,8 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Fond tərəfindən təqdim edilən mütamadi məlumatlara əsasən investisiya portfelinin qızıl alt portfeli üzrə global bazar dəyişkənliyinə uyğun aktiv investisiya siyasətinin aparılması müşahidə edilməmiş, qızıl alt portfeli əsasən ehtiyat aktiv kimi tənzimləmə funksiyasını daşımışdır.

Eyni zamanda digər analoji fondların, uzunmüddətli birja əməliyyatlarının təhlili, həmçinin beynəlxalq praktikaya əsasən demək olar ki, qızıl idarə edilən investisiya aləti kimi deyil daha çox yüksək likvidli ehtiyat aktiv kimi saxlanılan strateji aktiv kimi qiymətləndirilir. Habelə, Fondun idarə edilməsindən gələn gəlirlər hesablanarkən ümumi portfelə nisbət nəzərdə tutulur ki, burdada qızılın portfeldə xüsusi cəkisi hesabına gəlirlilik faizinin azalması müşahidə edilir, bu da Fondun idarəetmə gəlirlərinin real qiymətləndirilməsində mənfi təsirini göstərir.

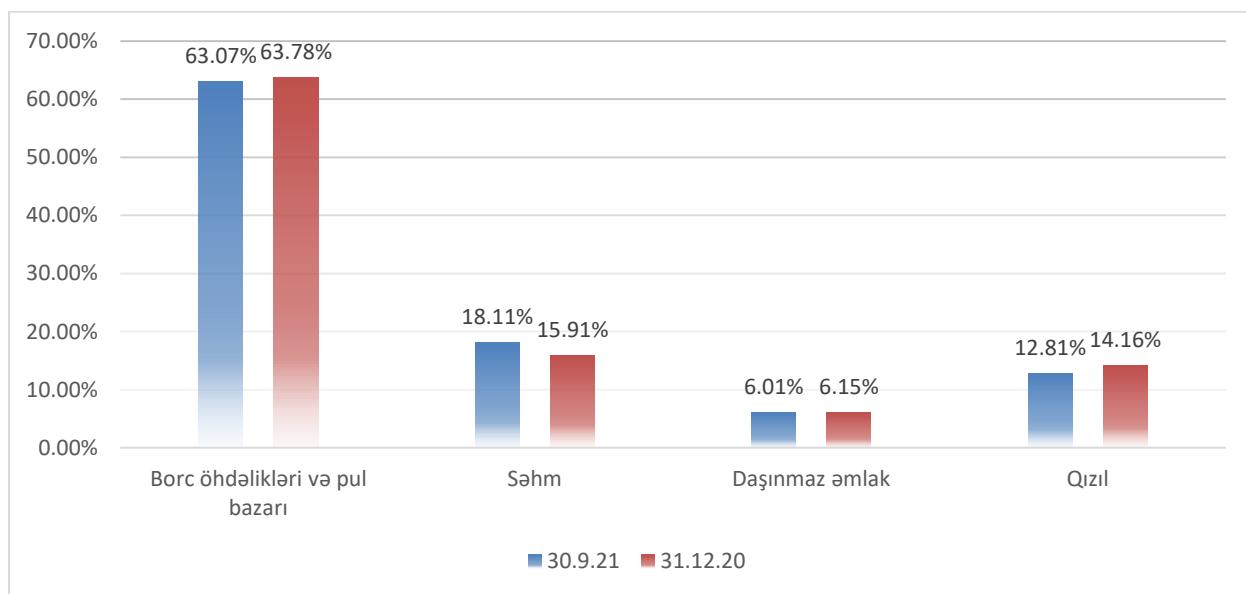
Yuxarıda qeyd edilənlərə əsasən qızıl alt portfelini investisiya portfelinin tərkibində strateji portfel kimi qiymətləndirilməsinə baxılması məqsədə uyğun olardı.

2.5.10. Təqdim edilmiş məlumatlara əsasən Mərkəzi Bankın pul siyasətinin dəstəklənməsi məqsədilə Fondun Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında olan hesablarında böyük həcmli vəsaitin qalığının olması, həmin vəsaitlərin Fondun idarəetməsindən (əlavə gəlir gətirmək imkanından) kənarda qalması müşahidə edilmişdir.

30 sentyabr 2021-ci il tarixinə Fondun Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında olan hesablarında 1 530,5 milyon AZN (və ya 900,3 milyon ABŞ dolları) məbləğində vəsaiti cəmlənmişdir.

Aktivlərin strukturunun dinamikası aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir (Cədvəl 6):

Cədvəl 6. Neft Fondunun aktivlərinin strukturunun dinamikası.

2021-ci ilin 9 ayı üzrə ARDNF-nin investisiya portfelinin gəlirliliyi 3,1% təşkil etmişdir ki, bu nəticə də ötən ilin göstəricisi (31.12.2020-ci il üzrə 2,82%) ilə müqayisədə 0,19% artmışdır.

Alt portfeller	30.09.2021	31.12.2020
Borc öhdəlikləri və pul bazarı	0,31%	2,47%
Səhm	15,82%	8,25%
Daşınmaz əmlak	5,76%	-1,55%
Qızıl	-	-
İnvestisiya portfelinin gəlirliliyi	3,1%	2,82%

Ümumiləşmiş şəkildə demək olar ki, Azərbaycan Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) 2022-ci il üçün nəzərdə tutulan investisiya siyasətinin məqsədi Fond da toplanan vəsaitin aşağı risk və aşağı qiymət dəyişkənliyi şəraitində idarə edilməsi

və bu siyasətə uyğun olan gəlirliliyin əldə edilməsi olacaqdır ki, buna da nail olmaq üçün Fond əvvəlki illərdə olduğu kimi mühafizəkar, əsas kapitalın itirilməməsinə və təminatlı gəlirin əldə edilməsinə imkan verən investisiya siyasəti yeridəcəyi ehtimalı yaratmışdır.

III BÖLMƏ. DÖVLƏT NEFT FONDUNUN 2022-Cİ İL ÜZRƏ BÜDCƏ XƏRCLƏRİ

Fərman layihəsində 2022-ci ildə Fondun xərclərinin **12 789,7 milyon manat** olacağı nəzərdə tutulmuşdur ki, bu da 2020-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 364,4 mln. manat və ya 2,9% çox, 2021-ci ilin proqnoz göstəricisindən 540,2 mln. manat və ya 4,4% çox, gözlənilən icra göstəricisindən isə 1 401,6 mln. manat və ya 12,3% çoxdur (Cədvəl 7).

Cədvəl 7. ARDNF-nin 2022-ci il üzrə xərcləri (mln. manat).

Göstəricilər	2020	2021		Layihə	2022		
		Təsdiq	Gözlənilən		Müqayisə		
					2020-ci ilin icrası ilə	2021-ci ilin proqnozu ilə	2021-ci ilin gözləniləni ilə
2. Xərclər, cəmi	12 425,3	12 249,4	11 388,0	12 789,7	2,9%	4,4%	12,3%
2.1. Məcburi köçkünlərin sosial-məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	200,0	-	-	-	-100,0%	-	-
2.2. Dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi	12 200,0	12 200,0	11 350,0	12 710,0	4,2%	4,2%	12,0%
2.3. “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı”	4,1	20,5	15,1	27,8	578,4%	35,6%	83,8%
2.4. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının xarici ali təhsil müəssisələrində təhsili üzrə Dövlət Proqramı	-	-	-	17,9	-	-	-
2.5. Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər	21,2	28,9	22,9	34,0	60,4%	17,6%	48,4%

3.1. Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi

3.1.1. Neft Fondundan Dövlət büdcəsinə transfertin həcmi 2021-ci il üçün təsdiq edilən transfertə nisbətdə 510,0 mln. manat və yaxud 4,2% artım ilə nəzərdə tutulmuşdur. Cari ilin 9 aylıq icra göstəricilərinə əsasən Dövlət büdcəsinə transfert 1 840,3 mln. manat fərqlə icra olunmuş, ümumilikdə hesabat tarixinə Dövlət büdcəsinin icrası üzrə profisit yaranmışdır. Belə olduğu halda Fond tərəfindən

proqnozlaşdırılan transfertdən kənarlaşılısada Fondun idarəedilməsində qalan məbləğdən əlavə gəlir götürmək imkanı yaranmışdır.

2022-ci il üçün dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanun layihəsinə 2022-ci il üzrə Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi **12 710,0 milyon manat** səviyyəsində müəyyən edilmişdir. Fərman layihəsində 2022-ci ildə dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi ilə bağlı xərclər 2020-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən, həmçinin 2021-ci ilin müvafiq proqnoz göstəricilərindən 510,0 mln. manat və ya 4,2%, gözlənilən icra göstəricisindən isə 1 360,0 mln. manat və ya 12,0% çoxdur.

2021-ci ilin 9 ayı ərzində Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə 7 309,7 milyon manat vəsait transfer edilmiş və bu xərc maddəsi illik büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (12 200,0 milyon manat) 59,9 faiz səviyyəsində icra edilmişdir. Hesabat dövründə dövlət büdcəsinə transfert 2020-ci ilin eyni dövrünə nisbətən 17,4% (və ya 1 542,8 mln. manat) az olmuşdur.

Hesablama Palatası “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa büdcə qaydası ilə bağlı təklif edilən dəyişikliklərin təhlilinə əsaslanaraq Dövlət Neft Fondunun fəaliyyəti üçün risklərin olduğunu qeyd edir.

“Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 11-1-ci maddəsinə dəyişikliklərin edilməsi ilə bağlı layihəyə əsasən büdcə qaydasında mövcud olan icmal büdcə xərclərinin yuxarı həddinə və xərclənə bilən neft gəlirlərinə məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması, əvvəlki qaydada mövcud olan 1 məhdudiyyətin (qeyri-neft baza kəsinin qeyri-neft ÜDM-nə nisbəti) saxlanması, eləcə də dövlət borcunun ÜDM-ə nisbəti ilə bağlı yeni limitin müəyyən edilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Qeyd edək ki, təklif edilən dəyişiklik qəbul olunduğu təqdirdə büdcə qaydasında əvvəllər mövcud olan xərclənə bilən neft gəlirləri komponentinin neftin qiymətinin yüksək olması halında protsiklik siyasətin təsirinə məruz qalma riski də aradan qaldırılmış olur ki, bu da yeni qaydanın müsbət xüsusiyyəti kimi qiymətləndirilə bilər. Eyni zamanda, yeni layihədə büdcə qaydasında neftin qiyməti və müddət amilləri də nəzərə alınır ki, bunlara zərurət Hesablama Palatasının Dövlət büdcəsinin layihələrinə əvvəlki illərdə verilmiş rəylərində şərh edilmişdir.

Bununla yanaşı, qaydaya təklif edilən dəyişikliklərin təhlili bir neçə məqamı da qeyd etməyə imkan verir:

İlk olaraq, yenilənməsi nəzərdə tutulan qaydada “Azərbaycan 2030”: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”də göstərilmiş “Xarici valyuta ehtiyatlarının dayanıqlı səviyyədə saxlanması üçün Dövlət Neft Fondundan transfertin dövlət büdcəsində payı tədricən azaldılmalıdır.” tələbinin icrası ilə əlaqədar Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertlə bağlı məhdudiyyət birbaşa deyil, dolayı müəyyən edilmişdir.

Habelə, təklif edilən layihədə “Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 27 dekabr tarixli 1180 nömrəli Fərmanında Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddinin tənzimlənməsinə və fiskal dayanıqlılığın gücləndirilməsi məqsədilə yeni fiskal qaydalara dair təkliflərin hazırlanması ilə bağlı tapşırıqın tələbi də reallaşdırılır.

Həmçinin, qaydaya təklif edilən dəyişiklik- icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsinin qeyri-neft ÜDM-nə nisbətinin tələb kimi nəzərdə tutulması, neft gəlirlərindən xərcləri

azaltmadan da, qeyri-neft ÜDM-nin artımı ilə qaydaya riayət edilmənin mümkünlüyünü də göstərir.

Bundan əlavə, təklif edilən layihəyə əsasən xam neftin ixrac qiyməti 6 ay ardıcıl müddətdə bu Qanun layihəsinin 11-1.3-cü maddəsinə uyğun olaraq əsas götürülən xam neftin ixrac qiymətindən 25 faiz və ya daha az olduqda xam neftin ixrac qiymətinə baxılmaqla qaydaya uyğun hesablanmış hədlər yenidən hesablanır. Təqdim edilmiş məlumatlara əsasən, neftin qiymətinin 10,0 ABŞ dolları və ya 20,0% aşağı düşməsinin icmal büdcəyə təqribən 3,0 mlrd. manat itki yaradacağı göstərilmişdir ki, bunun da qeyri-neft ÜDM-nə nisbəti təqribən 5,0%-ə bərabərdir.

Yuxarıda qeyd edilənlər Dövlət Neft Fondunun aktivlərinin gələcəkdə azalması ilə bağlı təhdidləri yüksəldə bilər ki, bu səbəbdən göstərilənlərin qaydanın təkmilləşdirilməsi zamanı nəzərə alınması Hesablama Palatası tərəfindən təklif edilir.

3.2. “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı”

3.2.1. Cari il üçün bu xərc maddəsi üzrə 20,5 mln manat proqnozlaşdırılmış, 1 oktyabr 2021-ci il tarixinə 3,4 mln. manat xərc edilmiş, hesabat ilinin sonuna icrası isə 5,4 mln manat və ya 26,3% az olmaqla 15,1 mln. manat olması proqnozlaşdırılmışdır.

Bu xərc maddəsi üzrə 2022-ci il proqnozu, cari ilin proqnozu ilə müqayisədə 7,3 mln. manat və ya 35,6% artıq nəzərdə tutulmuş, artımın əsas səbəbi kimi ikili diplom proqramlarının maliyyələşdirilməsinə ayrılan vəsaitin artırılması olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 noyabr 2018-ci il tarixli sərəncamı ilə “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı” (bundan sonra Proqram) təsdiq edilmişdir və həmin sərəncamın 4.1.1.-ci bəndində Dövlət Neft Fondu Proqramının əsas maliyyələşdirilmə mənbəyi kimi müəyyən edilmişdir. Bu Proqramın maliyyələşdirilməsi üçün **27 836,0 min manat** məbləğində vəsaitin ayrılması təklif edilir. Təhsil Nazirliyinin məlumatına əsasən bu məbləğin 8 600,0 min manatının xaricdə doktorantura səviyyəsində təhsilin (bir doktorant üzrə illik xərc orta hesabla 43,0 min manat olmaqla 200 doktorant) maliyyələşdirilməsinə, 18 800,0 min manatının (bir proqram üçün 3 760,0 min manat olmaqla 5 proqram) ikili diplom proqramlarının maliyyələşdirilməsinə, habelə 436,0 min manatının Dövlət Proqramının icrasını təmin edəcək Dövlət Proqramının İdarəetmə Qrupunun 2022-ci ildə illik saxlanma xərcinin maliyyələşdirilməsi üçün nəzərdə tutulub.

3.3. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının xarici ali təhsil müəssisələrində təhsili üzrə Dövlət Proqramı

3.3.1. Fondun büdcəsinin xərc hissəsində cari ildən fərqli olaraq yeni xərc istiqamətinə “Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının xarici ali təhsil müəssisələrində təhsili üzrə Dövlət Proqramı”na 17,9 mln. manat vəsait nəzərdə tutulmuşdur.

Gənclərin təhsil imkanlarının genişləndirilməsi məqsədi ilə cari ilin sonuna qədər Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının xarici ali təhsil müəssisələrində təhsilinin təşkili ilə bağlı Proqramın təsdiqi nəzərdə tutulur və bununla əlaqədar Təhsil Nazirliyi tərəfindən əlavə olaraq bu tədbirlərə 2022-ci il üzrə **10,5 milyon ABŞ dolları** və yaxud **17 850,0 min manat** vəsaitin ayrılması proqnozlaşdırılmışdır. Qeyd edilən xərc ARDNF-nin büdcəsinə yeni layihə olaraq daxil edilmişdir.

3.4. Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər

3.4.1. 2022-ci il üçün Dövlət Neft Fondunun büdcə layihəsində Fondun idarə edilməsi ilə bağlı xərclərində əvvəlki illərə nisbətə artım müşahidə edilmiş, artımın səbəbi kimi Əməyin ödənişi fondunun artırılması olmuşdur.

2022-ci il üçün Dövlət Neft Fondunun büdcə layihəsində Fondun idarə edilməsi ilə bağlı ümumi xərcləri **33 988,6 min manat** məbləğində olması proqnozlaşdırılır ki, bu da 2020-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 12,8 milyon manat və ya 60,4% çox, 2021-ci ilin proqnoz göstəricisindən 5,1 milyon manat və ya 17,6% və gözlənilən icra göstəricisindən 11,1 milyon manat və ya 48,4% çoxdur.

Dövlət Neft Fondunun 2022-ci ildə idarə edilməsi ilə bağlı xərclər

Nö	Xərclər	Məbləğ (manat)
1	ƏMƏYİN ÖDƏNİŞİ	15 348 440
2	MALLARIN (İŞLƏRİN VƏ XİDMƏTLƏRİN) SATIN ALINMASI	15 241 745
2.1	Malların satın alınması	305 151
2.2	İş və xidmətlərin alınması	13 634 375
2.3	Beynəlxalq təşkilatlara üzvlüklə bağlı ödənişlər	652 219
2.4	Təmsilçilik və təşviqat xərcləri	650 000
3	SOSIAL ÖDƏNİŞLƏR	60 750
4	QEYRİ-MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	3 337 665
	CƏMİ	33 988 600

Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər Fondun 2021-ci ilin 9 ayı ərzində cari il üçün təsdiq edilmiş smeta xərcləri ilə (28,9 milyon manat) müqayisədə 14,9 milyon manat və ya 51,6 % səviyyəsində icra olunmuşdur. Fondun büdcəsinin bu maddə üzrə icra olunan xərcləri 2020-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə təxminən eyni səviyyədə olmuşdur.

Neft Fonduna idarəetməyə verilmiş vəsaitlərin istifadə vəziyyəti

Maliyyə Nazirliyi tərəfindən Fonda idarəetməyə verilən vəsaitlər cari ildə 450,0 mln ABŞ dolları artaraq 1 285,7 mln ABŞ dollarına çatdırılmış, gəlirlilik isə 0,36 mln. ABŞ dolları və ya 0,03% təşkil etmişdir.

Maliyyə Nazirliyi tərəfindən Fonda idarəetməyə verilən vəsaitlərin hərəkəti və gəlirlilik faizləri aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir.

ABŞ dolları ilə

	30.09.2021	31.12.2020
Həcmi	1 285 726 680	835 369 486
Gəlir	357 194	8 369 069
Maliyyə Nazirliyindən Fonda ötürülən vəsait	450 000 000	0,00
Fondan Maliyyə Nazirliyinə ötürülən vəsait	0,00	471 704 000

Cədvəldən göründüyü kimi, Maliyyə Nazirliyinin Fonda idarəetməyə verdiyi vəsait qalığı 2020-ci ilin sonuna 835,4 mln. ABŞ dolları, 30.09.2021-ci il tarixinə isə 1 285,7 mln. ABŞ dolları təşkil etmişdir. 30.09.2021-ci il tarixinə müvafiq vəsait qalığının 754,18 mln. ABŞ dolları Sərbəst qalıq üzrə, 454,09 mln ABŞ dolları Təminat Fondu üzrə və 77,46 mln. dolları isə Qəbələ radiolokasiya stansiyası üzrə olmuşdur. İlin əvvəlindən 30.09.2021-ci il tarixinə qədər 0,36 mln. ABŞ dolları həcmində faiz hesablanmışdır.

IV BÖLMƏ. NƏTİCƏLƏR VƏ TÖVSIYƏLƏR

Beləliklə, Rəy üzrə məlumatları ümumiləşdirərək aşağıdakıları qeyd etmək olar:

1. Cari ilin 9 ayı üzrə Fondun büdcə gəlirlərinin 130,5%, büdcə xərclərinin 59,8% icra olunması (Fondun dövlət büdcəsinə transfertin proqnoza nisbətə 59,9% icrası), müvafiq tarixə xam neftin xalis mədaxil qiymətinin (61,1 ABŞ dolları) ilkin proqnozlaşdırılan (40 ABŞ dolları) qiymətdən 21,1 ABŞ dolları yuxarı olması nəticəsində Fondun büdcəsində 1 833,2 mln. ABŞ dolları profisit yaranmasını, büdcədən kənar xərclərin isə 1 171,0 mln. ABŞ dolları təşkil etməsi səbəbindən Fondun aktivlərinin cari ilin əvvəli ilə müqayisədə (43 564,3 mln. ABŞ dolları) 662,2 mln. ABŞ dolları və ya 1,52% artaraq 44 226,5 mln. ABŞ dolları çatmasına şərait yaratmasını;
2. 2022-ci ildə Fondun gəlirlərinin 10 589,7 mln. manat, xərclərinin isə 12 789,7 mln. manat həcmində nəzərdə tutulması nəticəsində Fondun büdcəsinin kəsirlə (-2 200,0 mln. manat) proqnozlaşdırılmasını;
3. Azəri-Çıraq-Günəşli yatağı üzrə növbəti ildə hasilat həcmi cari ilə nisbətən 1,5 mln. barel az nəzərdə tutulması və xam neftin satış qiymətinin 50 ABŞ dolları həcmində müəyyənləşməsinin, eyni zamanda hasil olunan qazın satış qiymətinin artmasının mənfəət neftinin və qazın satışından əldə edilən gəlirlərin cari ilin proqnozuna nisbətən 2 139,7 mln. manat və ya 33,2% artım ilə proqnozlaşdırılmasına şərait yaratmasını;
4. Mənfəət neftinin və qazın satışı üzrə təqdim edilən məlumatlara əsasən 2022-ci ilin proqnozunda Azəri-Çıraq-Günəşli yatağında neft hasilatının gündəlik həcmində azalma müşahidə edilməsinə baxmayaraq, yeni bağlanan müqavilələrə əsasən Şahdəniz yatağından çıxarılan qazın satış qiymətinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasının bu yataq üzrə dövlətin payına düşən gəlirlərin artmasına səbəb olacağını, bunun da 2022-ci ildə Fondun mənfəət nefti və qazın satışı ilə bağlı proqnozundan təxminən 6-7% ətrafında əlavə gəlir gətirməyinə şərait yaradacağını;
5. Nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların orta neft qiymətləri üzrə 2022-ci il proqnozlarını yüksəltməsi, həmçinin neftə tələbatın pandemiya əvvəlki səviyyəyə yüksəlməsinin növbəti ildə mənfəət neftinin və qazın satışı üzrə gəlirlərin proqnozdan daha da artıq olması ehtimalını artırmasını;
6. Fondun gəlir və xərclərinin 9 aylıq icrası, həmçinin xam neftin xalis mədaxil qiymətinin büdcədə nəzərdə tutulan proqnoz qiymətlərinə nisbətə artıq olması fonunda ilin sonunda büdcədə nəzərdə tutulmuş proqnoz göstəricisinə nisbətə mənfəət neftinin və qazın satışı üzrə 64,7%, akrhesab ödənişləri üzrə 27,1%, vəsaitinin idarə olunmasından əldə olunan gəlirlər üzrə isə 95,1% artımın proqnozlaşdırılmasını, nəticədə ilin sonuna Fondun təsdiqlənən büdcəsindən 61,1% artıq icrasının gözlənilməsini;
7. 2021-ci il üzrə ARDNF-nin büdcəsi təsdiq edilərkən büdcədə xam neftin bir barelinin qiymətinin 40 dollar götürülməsi ilə bağlı olaraq Neftçala, Xıllı, Durovdağ-Babazanan, eyni zamanda Kürsəngi və Qarabağlı yataqları üzrə cari ildə ödənişlər nəzərdə tutulmasında (mənfəətin yaranmaması səbəbindən), ARDNF-nin 2022-ci il büdcəsində xam neftin

qiymətinin daha yüksək (50 dollar) olması ilə əlaqəli olaraq 2022-ci ilin büdcə proqnozlarında həmin yataqlar üzrə proqnoz ödənişlərinin nəzərdə tutulmasını;

8. 2021-ci ildə akrhesabı maddəsi üzrə daxilolmalar 2.4 mln. ABŞ dolları və ya 4.1 mln. manat məbləğində nəzərdə tutulduğu halda, cari il üçün büdcə layihəsi hazırlanarkən proqnozlaşdırılmayan 1,2 mln. manat akrhesabı ödənişlər edilmişdir ki, bu da Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara (348.000 ABŞ dolları) və Abşeron yarımadasının (321.000 ABŞ dolları) dayazsulu sahəsi üzrə olmasını;

9. 2022-ci ildə tranzit haqqı üzrə gəlirlərin artımının növbəti il üzrə boru tarifinin inflyasiya faktoru nəzərə alınmaqla artması ilə izah edilməsini;

10. Fondun bonus ödənişləri gəlir maddəsi üzrə proqnozlaşdırılan daxilolmaları 2021-ci il proqnozuna və gözlənilən icrasına nisbətə 1,38% və ya 10,7 mln. manat az nəzərdə tutulmuş, azalmaya səbəb kimi Şahdəniz layihəsi üzrə cari il nəzərdə tutulan vəsaitə nisbətən 2022-ci ildə aşağı proqnozlaşdırılması və Neftçala-Xıllı yatağı üzrə isə bonus ödənişinin 2022-ci ildə proqnozlaşdırılmamasını;

11. Fond tərəfindən aktivlərin idarəedilməsinin 9 aylıq icra nəticələrinə əsasən 1 333,1 mln. ABŞ dolları və yaxud 3,1% gəlirlilik göstəricisi əldə edilməsi, bunun da cari il üçün proqnozlaşdırılan vəsaitdən (446,89 mln. ABŞ dolları) 886,2 mln. ABŞ dolları çox olması, büdcədən kənar xərcləri isə 1 171,0 mln. ABŞ dolları, Fondun vəsaitlərinin idarəedilməsindən məzənnə fərqi nəzərə alınmaqla xalis gəlirinin 162,1 mln. ABŞ dolları təşkil etməsini;

12. Növbəti il üçün Fondun investisiya portfelində aktivlərin ABŞ dollarında 65%, Avroda 20%, İngilis funt sterlinqində 5%, digər valyutalarda isə 10% xüsusi çəkiyə malik olması, portfelin 50%-nin sabit qiymətli kağızlar, 25%-nin səhmlər, 10%-nin daşınmaz əmlak və 15%-nin qızıl portfelinin ibarət olmasının nəzərə alınmasını;

13. Fondun hesabat tarixinə büdcədən kənar xərclərinin 1 171,0 mln. ABŞ dolları o cümlədən, qızıl üzrə 505,0 mln. ABŞ dolları, valyuta məzənnələrinin dəyişməsindən yaranan fərq üzrə isə 666,0 mln. ABŞ dolları təşkil etməsini, valyutalar üzrə mənfi gəlirlilikdə əsas payın avro (502,1 mln. ABŞ dolları), TRY (54,1 mln. ABŞ dolları) və JPY (52,8 ABŞ dolları) portfelleri üzrə olmasını;

14. Cari ildə global makroiqtisadi mühitdə ölkələrin həyata keçirdiyi fiskal tədbirlərin, inflyasiya təzyiqini artırması ilə bağlı narahatlıqlar yaratması fonunda istiqraz bazarlarında gəlirlilik əyrisində əsasən uzunmüddətli gəlirlilik dərəcəsinin artmasına, səhm bazarının əsas göstəricisi olan müvafiq indekslərin yüksək gəlirlilik sərgiləməsinə, daşınmaz əmlak bazarının sektorlarında tələb və gəlirliliyin artımının müşahidə olunmasına baxmayaraq, Fond tərəfindən vəsaitlərin idarə olunmasından əldə olunan orta illik gəlirlilik göstəricisinin (1,7%) 2022-ci il üçün ehtiyatlı yanaşma əsasında müəyyən edilməsi qənaətinə gəlinməsini;

15. Fondun vəsaitlərinin növbəti il üzrə idarə olunmasından əldə edilən gəlirlərin 715,8 mln. ABŞ dolları və ya 1 216,8 mln. manat proqnozlaşdırılması, bunun da manat ifadəsilə 2020-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 761,8 mln. manat və ya 38,5% az, 2021-ci ilin

proqnoz göstəricisindən 457,1 mln. manat və ya 60,2% çox, 2021-ci ilin gözlənilən icra göstəricisindən 256,6 mln. manat və ya 17,9% az olmasını;

16. Fondun investisiya portfelinə daxil olan borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri alt portfeli 30 sentyabr 2021-ci il tarixinə Azərbaycan istiqrazları istisna olmaqla, ortalama “AA-” kredit reytinginə və ortalama 2,48 dərəcəyə malik olan istiqrazlardan ibarət olmasını;

17. Borc öhdəlikləri və pul bazarı investisiya alt portfelinin müddətlər üzrə bölgüsündə 2020-ci ilin yekunu ilə nisbətdə qısa və ortamüddətli (0-5 il) yerləşmələrin azalması və uzunmüddətli yerləşmələrin (5 ildən artıq) artması, bunun da səbəbinin 2021-ci ildən etibarən ARDNF-nin sabit gəlirli qiymətli kağızlar alt portfelinin hədəf gəlirliliyi (bençmark) kimi “ICE BofA Fixed Income Indices”-in təyin edilməsi ilə əlaqələndirilməsini;

18. Fondun investisiya portfelində ən böyük gəlirlilik faizinə (15,82%) malik Səhmlər alt portfelinin cari ilin əvvəli ilə müqayisədə 1 078,3 mln. ABŞ dolları və ya 15,6% artmasını və ümumi portfeldə payının 18,1%-ə çatdırılmasını, Fondun 2021-ci il üçün təsdiq edilmiş investisiya siyasətinə əsasən, Səhmlər alt portfeli üzrə maksimum limitin 25% nəzərdə tutulduğunu, həmçinin gəlirlilik faizinin və risk səviyyəsinin digər alt portfellərə nisbətən yüksək olmasının bu alt portfelin ümumi portfeldə payının artırılmasının real bazar şəraitində əlavə gəlirlilik imkanlarının yaradacağı ehtimalını artırmasını;

19. Fondun daşınmaz əmlak alt portfelinin ilin əvvəli ilə müqayisədə cüzi azalmanı müşahidə edilməsi, 9 ay ərzində gəlirlilik göstəricisi 5,76% təşkil etməsinə baxmayaraq, portfelin strukturuna daxil olan “birbaşa investisiyalar” üzrə mənfi gəlirliliyin müşahidə edilməsini;

20. Daşınmaz əmlak alt portfelinin strukturuna daxil olan birbaşa investisiyalar üzrə mənfi maliyyə nəticələrinin bu alt portfel üzrə digər gəlirli investisiya istiqamətlərinə üstünlük verməsi ilə, birbaşa investisiya aləti üzrə iqtisadi şəraitin tələblərinə uyğun yeni tənzimləmə mexanizmlərinin tətbiqinə zərurət yaratdığını;

21. Fondun investisiya portfelinə daxil olan qızılın ümumi miqdarının 101 800,9 kq və ya 5 665,8 mln. ABŞ dolları təşkil etməsi nəticəsində investisiya portfelinin 12,81%-nə bərabər olmasını, il ərzində qızılın miqdarında dəyişikliyin olmamasına baxmayaraq, qiymət fərqi ilə əlaqədar portfeldə xüsusi çəkisinin 1,35% azalmasını, bunun isə öz növbəsində Fondun büdcədən kənar xərclərində özünü göstərməsini;

22. Qızıl alt portfelinin investisiya portfelinin tərkibində strateji portfel kimi qiymətləndirilməsinə baxılmasının məqsədə uyğunluğunu;

23. Fondun 2022-ci il üçün nəzərdə tutulan investisiya siyasətinin məqsədinin Fond da toplanan vəsaitin aşağı risk və aşağı qiymət dəyişkənliyi şəraitində idarə edilməsi və bu siyasətə uyğun olan gəlirliliyin əldə edilməsinin olması, buna da nail olmaq üçün Fondun əvvəlki illərdə olduğu kimi mühafizəkar, əsas kapitalın itirilməməsinə və təminatlı gəlirin əldə edilməsinə imkan verən investisiya siyasəti yeridəcəyi ehtimalını yaratmasını;

24. Təqdim edilmiş məlumatlara əsasən, Mərkəzi Bankın pul siyasətinin dəstəklənməsi məqsədilə Fondun Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında olan hesablarında böyük

həcmli vəsaitin qalığının olması, həmin vəsaitlərin Fondun idarəetməsindən (əlavə gəlir gətirmək imkanından) kənarda qalmasının müşahidə edilməsini;

25. 2022-ci ildə Fondun xərclərinin 12 789,7 mln. manat olacağı, bunun da 2020-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 364,4 mln. manat və ya 2,9% çox, 2021-ci ilin gözlənilən icra göstəricilərindən 1 401,6 mln. manat və ya 12,3% çox olmasını, xərclərinin 99,4%-nin dövlət büdcəsinə transfertin təşkil etməsini;

26. Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin həcmnin 2021-ci il üçün təsdiq edilən transfertə nisbətə 510,0 mln. manat və yaxud 4,2% artım ilə nəzərdə tutulması, cari ilin 9 aylıq icra göstəricilərinə əsasən, dövlət büdcəsinə transfertin 1 840,3 mln. manat fərqlə icra olunması, ümumilikdə hesabat tarixinə dövlət büdcəsinin icrası üzrə profisitın yaranması, belə olduğu halda, Fond tərəfindən proqnozlaşdırılan transfertdən kənarlaşmaya yol verilsə də, Fondun idarəedilməsində qalan məbləğdən əlavə gəlir götürmək imkanının yaranmasını;

27. Büdcə-vergi siyasətində neft gəlirlərinin büdcə xərclərinin maliyyələşdirilməsində xüsusi çəkisinin azaldılmasının nəzərdə tutulması və Fondun vəsaitlərinin tədricən azalmasının "Büdcə zərfi"ndə fiskal risklər arasında qeyd edilməsi diqqətə alınaraq Dövlət Fondan dövlət büdcəsinə transfertə dair birbaşa məhdudiyyətin müəyyənləşdirilməsini;

28. Qeyri-neft ÜDM-nin artımı hesabına büdcə qaydasının tələblərinin yerinə yetirilməsinin məhdudlaşdırılması və qərarların verilməsi zamanı daha aydın mənzərənin əks etdirilməsi məqsədilə qeyri-neft baza kəsiri və ona qoyulan hədlərin mütləq ifadədə göstərilməsini;

29. Valyuta bazarındakı vəziyyətin tənzimlənməsi, büdcə qarşısında olan öhdəliklərin tam və vaxtında həyata keçirilməsi, dövlət büdcəsinin xarici valyutalı borc öhdəliklərinin zərurət yarandığı təqdirdə Fond tərəfindən xarici valyuta vasitəsilə ödənilməsinin təmin edilməsinin zəruriliyini;

30. "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı" xərc maddəsi üzrə 20,5 mln manatın proqnozlaşdırılmasını, 01 oktyabr 2021-ci il tarixinə 3,4 mln. manat xərc edilməsini, hesabat ilinin sonuna icrasının isə 5,4 mln. manat və ya 26,3% az olmaqla, 15,1 mln. manat olmasının proqnozlaşdırılmasını;

31. "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı" xərc maddəsi üzrə 2022-ci il proqnozunun, cari ilin proqnozu ilə müqayisədə 7,3 mln. manat və ya 35,6% artıq nəzərdə tutulmasını, artımın əsas səbəbi kimi ikili diplom proqramlarının maliyyələşdirilməsinə ayrılan vəsaitin artırılmasını;

32. Fondun büdcəsinin xərc hissəsində cari ildən fərqli olaraq "Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının xarici ali təhsil müəssisələrində təhsili üzrə Dövlət Proqramı"na 17,9 mln. manat vəsaitin nəzərdə tutulmasını;

33. Maliyyə Nazirliyi tərəfindən Fonda idarəetməyə verilən vəsaitlərin cari ildə 450,0 mln. ABŞ dolları artaraq 1 285,7 mln. ABŞ dollarına çatdırılması, gəlirliliyin isə 0,36 mln. ABŞ dolları və ya 0,03% təşkil etməsini.

Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası hesab edir ki, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu tərəfindən Hesablama Palatasına təqdim edilmiş “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il büdcəsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanının layihəsi ölkə qanunvericiliyi ilə Dövlət Neft Fondunun qarşısında qoyulmuş məqsəd və vəzifələrə və “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları”nın tələblərinə uyğun hazırlanmışdır, Azərbaycan Respublikasında vahid makroiqtisadi siyasətin yürüdülməsi və dövlət idarəetmə sektorunun gəlirlərinin ümumiləşdirilməsi prinsipinə müvafiqdir.

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq, Dövlət Neft Fondunun 2022-ci il üçün büdcə layihəsi, Fondun vəsaitinin 2022-ci ildə istifadəsinin əsas istiqamətləri (proqramı) və Fondun 2022-ci ildə idarə edilməsi ilə bağlı xərclər smetasının layihələri məqbul hesab edilir və onların təsdiq edilməsi barədə müvafiq Fərman layihəsinin Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurasına təqdim edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fonduna göndərilməsi tövsiyə olunur.

Rəy Hesablama Palatası Kollegiyasının 03 dekabr 2021-ci il tarixli AHO/4-3.2-2021-114 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

HESABLAMA PALATASININ

SƏDRİ

VÜQAR GÜLMƏMMƏDOV